

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 4 krome, za Ogrsko 5 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 6 kron, za Ameriko pa 8 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 8 v.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptujju, gledališko poslojpe štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inzeratov) je za celo stran K 80— za 1/2 strani K 40— za 1/4 strani K 20— za 1/8 strani K 10— za 1/16 strani K 5— za 1/32 strani K 2:50 za 1/64 strani K 1.—

Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 9.

V Ptujju v nedeljo dne 12. aprila 1914.

XV. letnik.

„Agro-Merkur.“

Pred ljubljansko deželno sodnijo vršila se je te dni velezanimiva razprava, ki kaže zopet prav jasno sramotno gospodarstvo prvaških hujšakačev, ki zlorablajo z lepimi narodnjaškimi frazami vbogo slovensko ljudstvo. Leta 1908 ustanovili so namreč ljubljanski narodnjaki pod vodstvom jako mladega dra Žerjava neko zadružno pod imenom „Agro-Merkur.“ Zadruga imela je v prvi vrsti ta namen, uničiti one trgovce in obrtnike, ki ne trobijo v slovensko-narodni rog. Ali kakor svoj čas klerikalna konzerna društva umrla je tudi ta zadruga kmalu in ničesar ni ostalo od nje, nego — dolgovi. Polom te zadruge je na vsak način eden največjih škandalov, kar jih je doživelo v zadnjih letih slovensko narodnjaštvo. Sodnijska razprava je dokazala, da so delali slovenski voditelji s trnjim denarjem, kakor dela svinja z mehomo. Tako lahkomiselne korupcije kakor pri temu bojkotnemu društvu je bilo malokdaj opazovati. Omeniti hočemo le par zanimivih točk iz te razprave.

Leta 1907 so ustanovili narodnjaki v Ljubljani zadržno zvezo. Tej ustanovitvi sledila je oktobra l. 1908 zadruga „Agro-Merkur“, ki se je začetkomu smatrala kot nekaka centrala za blago. Zanimivo je, da sta bila prvaka dr. Žerjav in Rozman ravno tako voditelja pri zadržni zvezi kakor pri „Agro-Merkurju.“ Zveza dovolila je „Agro-Merkurju“ najprej kredita za 50.000 kron. Ali dr. Žerjav in Rozman se nista držala na to svoto in tako je narastel dolg „Agro-Merkurja“ na okroglo 120.000 kron. Polagoma so se pa pričeli tudi slovenski trgovci obračati proti tej nepotrebnosti in škodljivi zadrugi. Zato ji je zadržna zveza nakrat kredit odpovedala. Ali vkljub temu je „Agro-Merkur“ svoje delovanje nadaljeval in sicer še v večjem obsegu, komur se je vsa javnost čudila. Dr. Žerjav in Rozman sta lagala,

da daje neki drugi denarni zavod potrebna sredstva, katerega pa nočeta povedati, češ da bi potem trgovci še proti tistemu zavodu nastopili. S to lažjo metalo se je ljudem pesek v oči.

Delovanje „Agro-Merkurja“ je bilo seveda naravnost blazno. L. 1909 ustanovili so v Trstu filijalko, katere vodja je bil neki Gabriel Cohen. O pravicah in dolžnostih tega Cohena se ni ničesar določilo, tako da je imel pravzaprav popolno svobodo. Dr. Žerjav in Rozman o delovanju take zadruge sploh nobenega pojma imela nista. Tako je postalo delovanje zadruge in njene filijalke vedno bolj zmedeno. Nakupovalo se je naravnost velikanske množine raznega blaga, to pa brez vsake umne kalkulacije. Vsled tega je bilo naravno, da so se pojavljati velike izgube. Tako je „Agro-Merkur“ l. 1909 naročil velikanske množine moke. Odjemalci so bili večinoma mali pekovski mojstri v Trstu. Ko je cena moke potem l. 1910 hudo padla, so ti peki večinoma iz Trsta izginili. Posledica je bila, da je „Agro-Merkurju“ ostalo okoli 150 vagonov moke, ki jih ni mogel prodati. Nastala je tožba z ogrskimi mlini in konkurno masa „Agro-Merkurja“ je bila obsojena plačati 120.000 kron. Pa ne samo z moko, tudi z drugim blagom se je enako bedasto postopalo. Tako so prismukani narodnjaki n. p. naročili za 20.000 kron kognaka, ko bi moral vendar vsak pametni človek vedeti, da se tako veliko množino ne more prodati. Nadalje je naročil „Agro-Merkur“ 150 vagonov Tomaževe žlindre, kar je naravnost gorostasno. Filijalka in Trstu nakupila je velikanske množine riža, ki je bil že pokvarjen, tako da ga je morala oblast zapleniti. Skladišča v Trstu in Ljubljani so bila z vsem mogočim blagom natlačena. Pregleda pa vsled slabega knjigovodstva niso imeli nobenega.

Kakor že omenjeno, dovolila je zadržna zveza za 50.000 K kredita. Brez ozira na ta sklep pa sta dr. Žerjav in Rozman vabila in jemala mnogo večji kredit, tako da je l. februarja 1914 znašal saldo že 276.243 kron. Omenjena dva narodnjaka sta zdaj nato delovala, da bi to zadevo javnosti prikrija, kajti nevarnost je bila, da bi kdo knjige pregledal in nerednosti našel. Ta svoj namen doseči sta hotela z raznimi sredstvi. Iz konta „Agro-Merkurja“ v zadržni zvezi se je l. februarja 1910 izbrislalo 100.000 kron; obenem pa se je otvoril nov konto „Agro-Merkur“-Kočevska posojilnica in ga obremenilo z isto svoto. To pa se je seveda zgodilo brez vednosti in dovoljenja kočevske posojilnice. Kajti dr. Žerjav je bil tudi član predstojništva kočevske posojilnice. Ob istem času izdal je „Agro-Merkur“ „Zvezi slovenskih posojilnic“ 25 menic v skupnem znesku 120.000 kron. Te menice prevzela je zveza kot gotovo plačilo in zmanjšala za to svoto konto „Agro-Merkurja“. Na ta način se je navidezno znižal dolg „Agro-Merkurja“ napram zvezi za 220.000 kron. V istini pa je morala zveza še zanaprej sredstva za delovanje „Agro-Merkurja“ dati. Kočevska posojilnica je bila le navidezno tisti tajni zavod, ki je „Agro-Merkurja“ financiral. Kadar je „Agro-Merkur“ potreboval denar, obrnil se je na zvezo, ta je denar dala in ga vpisala na konto kočevske posojilnice. Ta sleparski konto je končno narastel na 364.086 kron.

Meseca julija zapadlo je omenjenih 25 menic v znesku 120.000 kron. Da bi prišla iz te zagate, obrnila sta se dr. Žerjav in Rozman na posojilnico v Moravčah, da naj na slični način posodi 200.000 kron. Sleparska sta še s tem, da se bode dr. Žerjav bogato oženil...

Ali končno je le prišlo do poloma in do sodnijske tožbe. Toženi so bili advokatski koncipijent dr. Gregor Žerjav, komercijalni

Božič in Velika noč.

(Iz kmetijskega peresa.)

Božič in Velika noč, — nekdanj in zdaj? Po prelomu pokorščine odslovil je Bog nebeški Oče prva človeka Adama in Evo v svet. Množili so se polagoma ljudje ter se po teku časa delili v človeške rodove; razvijalo se je vse naravno. Da se pa vpelje med človeške rodove neki red, dal je Bog izvoljenemu Mojzesu 10 zapovedi, da naj uči po tistih ljudske rodove ter naj verujejo v Boga in živijo v najlepših čednostih. Ta vera bila je prva sveta vera nebeškega Očeta, imenovala se je po imenu ljudstva „judovska“. Poučevala se je ta sveta vera v najlepšem redu in bili so sveti časi. Mojzesu samemu ni bilo mogoče učiti in širiti sveto vero med rodove; v pomoč izvolil si je iz ljudstva sposobne može, katere je imenoval „farizeje“; ti so bili judovski duhovni. Mojzes in ti duhovni učili so z lepimi vzgledi ljudstvo, učili ljubezen do bližnjega, dobrodušnost, sploh najlepše lastnosti. Ljudstvo je ljubilo in spoštovalo svoje duhovne, duhovni pa so ljubili in spoštovali ljudstvo. Sveta vera

poučevala in širila se je prav uspešno. Po Mojzesovi smrti in smrti svetih očakov — po dolgih časih vsiljevali pa so se v duhovni stan, v stan farizejev, nepoklicani, nesposobni duhovi, katerim pa ni bilo mar za sveto vero in blagor judovskega ljudstva, temveč zasledovali so pod krinko svete vere sebične namene. Učili in širili so pod krinko svete vere izmišljotine in reči, katere so sveti veri naravnost nasprotovali, samo da je služila stvar njihovim sebičnim namenom. Po teku časa začeli so ti nesposobni duhovni judovsko ljudstvo pod krinko svete vere kar naravnost za svoj žep slepariti in izkoriščevati. Spreobračali so ti farizeji sveto vero, prodajali že celo sveto žegne proti plačilu; postopali proti ljudstvu jako kruto, da je postalo že obupano. Stvar je postala neznosna in polagoma je ljudstvo pričelo dvomiti. Zmiraj bolj in bolj je služilo to kruto postopanje teh nesposobnih farizejev v kvar sveti veri in to razvijalo se je polagoma tako daleč, da je zgubila prava sveta judovska vera med ljudstvom zaupanje in veljavo. Kar celi judovski rodovi odvrčali so se, ne od prave svete vere, pač pa od pokvarjene

vere farizejev. S kruto silo pridržali so si farizeji komaj Izraelski rod, katerega so s pomočjo začasnih „pismoučenih“ brezsrčno nadkraljevali. Farizeji in pismoučeni nadzorovali so uboge Izraelce, da niso prišli z drugimi rodovi ali narodi, na primer z bližnjimi Egipčani v dotiko, zvalili in odpeljali so jih raje v daljno obljubljenno deželo, kajti farizeji so slutili, da bi razumni Egipčani zaslepljene Izraelce poučili in jim farizejske hinavščine pojasnili ter bi pri tem farizeji zgubili zadnjo molzno kravo. Postal je položaj polagoma za Izraelce celo neznosna, pa ni bilo pomoči, kajti v nevednosti in zaslepljenosti postajalo je ljudstvo zmiraj bolj nevedno in revno, pri tem ko so se drugi rodovi in narodi duševno in telesno zmiraj bolj razvijali in osrečevali.

Sto in sto let živel je ljudstvo v duševni in telesni bedi pod kruto roko farizejev in pismoučenih, v edini tolažbi prerokov, da bode vendar enkrat nebeški Oče poslal Odrešenika. In resnično, poslal je nebeški Oče prerokovanega Odrešenika v odrešenje ubogega od krute farizejske roke sto in sto let trpinčenega ljudstva,

